

Boros Dominik*

Újra kell-e értékelni a pótalkatrészekre vonatkozó védjegyoltalmi szabályokat?

Észrevételek a C-334/22. számú ügghöz

1. BEVEZETÉS

A körforgásos gazdaság egy olyan elképzelés, mely szerint az anyagokban és a termékekben rejlő értéket meg kell őrizni és vissza kell nyerni. A körforgásos gazdaságot olyan vízióknak is tekintik, amely a tágabb értelemben vett erőforrás- és fenntarthatósági kihívásokra érdemi megoldásokat kínálhat azáltal, hogy lassítja az anyagok és a termékek elavulásának folyamatát. A körforgásos gazdaság megvalósításakor olyan célkitűzések jelennek meg, mint a környezetbarát tervezés és az újrahasznosítás, korszerűsítés és a javítás népszerűsítése.

A körforgásos gazdálkodás megvalósítása nagy fókuszot kapott a Green Deal által előidézett európai uniós aktív jogalkotási folyamatban. Ennek a folyamatnak az egyik sarokköveként jelent meg a 2024. május 30-án elfogadott az Európai Parlament és a Tanács irányelve az áruk javítását előmozdító közös szabályok meghatározásáról, továbbá az (EU) 2017/2394 rendelet, valamint az (EU) 2019/771 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a továbbiakban: r2r irányelv). Az r2r irányelv a körforgásos gazdálkodás egyik legfőbb célját, a javításhoz való szélesebb hozzáférést igyekszik elősegíteni azáltal, hogy a fogyasztók és a javítóműhelyek számára vonzóbbá akarja tenni az áruk javítását (például meghosszabbodik a szerződéses felelősség, ha a fogyasztó a javítást választja).

Az r2r irányelv továbbá nagy lépést tett abba az irányba, hogy a független javítószervek hozzáférjenek a javítási folyamatok elvégzéséhez szükséges pótalkatrészekhez, azáltal, hogy az r2r irányelvben megjelenik a gyártók azon kötelezettsége, hogy észszerű áron biztosítsanak a javítószerveknek hozzáférést az r2r irányelv második mellékletében található listán szereplő pótalkatrészekhez.¹

A pótalkatrészek hozzáféréseinek egy másik fontos része a pótalkatrészek és a szellemi tulajdonjogot érintő szabályozás kapcsolata. Ugyanis a védjegy- és formatervezésiminta-

oltalom alatt álló pótalkatrészek használatára vonatkozó túlságosan megszorító rendelkezések azt eredményezik, hogy az egyes védjegy és formatervezésiminta-oltalom birtokosai és velük szerződésben álló javítószervek monopóliuma jelenik meg az utópiaccon, ezzel is korlátozva a versenyt és a fogyasztók választási szabadságát.²

Mindazonáltal, az r2r irányelv érintetlenül hagyja a jelenlegi szellemi tulajdonjogok lehetséges szabályozását, mert az r2r irányelv szerint a javítási folyamatokat és pótalkatrészekhez való hozzáféréseket a jelenlegi szellemi tulajdonjogi és iparjogvédelmi szabályok tiszteletben tartásával kell megvalósítani. Így ebből fakadóan felmerül az a kérdés, hogy a jelenlegi iparjogvédelmi szabályok (különös tekintettel a védjegyekre vonatkozó szabályozásra) mennyiben járulnak hozzá a pótalkatrészek szélesebb körű hozzáférésehez és egyúttal a javítás népszerűsítéséhez? Ebből adódóan a jelen tanulmány célja megvizsgálni, hogy a legújabb iparjogvédelmi joggal és pótalkatrészek kapcsolatával foglalkozó az Európai Unió Bírósága előtt 2024. január 25-én befejeződött C-334/22. számú ügyben³ megjelenő jogértelmezés mennyiben tudja előmozdítani, vagy éppen hátráltatni az r2r irányelvben megfogalmazott célok megvalósulását.

2. AZ ALAPELJÁRÁS ÉS A FELTETT KÉRDÉSEK

Az ügy alperese egy GQ természetes személy, aki 1986 és 2017 között saját honlapján keresztül árusított 1980-as és 1990-es évek régi Audi modelljeihez átalakított hűtőrácsokat. Ezek a hűtőrácsok az eredetiekhez hasonlóan AUDI AG (a továbbiakban: felperes) európai uniós védjegyének körvonalával megegyezően kialakított, a gépjárműgyártó emblémájának beillesztésére és rögzítésére szolgáló helyet tartalmaztak. 2017-től kezdődően az AUDI AG folyamatosan kereseteket terjesztett elő az alperes ellen, hogy megakadályozza a nem

* PhD-hallgató, Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

1 Pl. háztartási mosógépek és háztartási mosó-szárító gépek, hűtőkészülékek, elektronikus kijelzők, hegesztőberendezések, porszívók, szerverek és adattárolók, mobiltelefonok, vezeték nélküli telefonok és táblagépek, könnyű szállítóeszközökben használt akkumulátorokat tartalmazó áruk, illetve fontos megjegyezni, hogy a Bizottság a jövőben bővítheti a listát.

2 Vö.: Nicolas PETIT: The Antitrust and Intellectual Property Intersection in European Union Law. In: Roger D. BLAIR & D. Daniel SOKOL: *Handbook of Antitrust, Intellectual Property and High Tech*. Cambridge, Cambridge University Press, 2017, 92–119.

3 C-334/22. sz. az Audi AG és GQ közötti ügy. ECLI:EU:C:2024:76.

eredeti alkatrészekkel való kereskedést, amelyek egyes elemei a felperes védjegye formájának feleltek meg.

2.1. AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ELÉ TERJESZTETT KÉRDÉSEK

A felperes a fennálló jogvita eldöntése érdekében keresetet terjesztett elő 2020 májusában a Sąd Okręgowy w Warszawie-hoz (varsói regionális bíróság, Lengyelország). A varsói regionális bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében 4 kérdést terjesztett az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: EUB) elé.

Az első kérdés arra kereste a választ, hogy az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének c) pontja⁴ lehetővé teszi-e az alperes számára a hűtőrácok forgalmazását, ha azok a gépjárműgyártó emblémájának beillesztésére és rögzítésére szolgáló olyan elemet foglalnak magukban, amely a formája miatt e gyártó európai uniós védjegyével azonos vagy ahhoz az összetéveszthetőségig hasonló. Illetve műszakilag kivitelezhető-e az AUDI emblémát hűtőrácson rögzíteni anélkül, hogy az AUDI emblémával összetéveszthetőségig hasonló megjelölést kellene ábrázolni.

Igenlő válasz esetén a második kérdés arra kereste a választ, hogy milyen értékelési szempontokat kell figyelembe venni, amelyek alapján megállapítható, hogy jelen ügyben az AUDI embléma használata összhangban van-e a tisztességes ipari és kereskedelmi gyakorlattal?

A harmadik és negyedik kérdést az EUB együttesen kezelte, miszerint „[...] [a] kérdést előterjesztő bíróság valójában arra keresi a választ, hogy a gépjármű olyan elemet tartalmazó alkatrészének, azaz hűtőrácának a behozatala és eladásra való felkínálása, amely elemnek e jármű gyártója a jogosultja, és amelyet e gyártó említett védjegyet ábrázoló emblémájának ezen alkatrészén történő rögzítésére terveztek, a 2017/1001 rendelet 9. cikkének (2) bekezdésében említett »megjelölés gazdasági tevékenység körében történő használatának« minősül-e.”⁵

2.2. EGY NÉMETORSZÁGI ELŐZMÉNY

Az I ZR 61/18. ügyben⁶ szinte ugyanebben a tárgyban a Német Szövetségi Bíróság (Bundesgerichtshof) is ítéletet hozott. Az ügy tárgya szintén a hűtőrácra rögzített elem volt, aminek a kialakítása imitálja az AUDI AG szimbólumot és ezért az AUDI AG az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikk (2) bekezdése alapján azt állította, hogy az alperes jogellenesen használta az AUDI védjegyhez hasonló megjelölést, mert a hűtőrácson lévő elem megtéveszti a fogyasztókat a termék származását illetően, illetve az AUDI AG jó hírnevét sérti. Az alperes az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikkére hivatkozott,

miszerint a hűtőrácson megjelenő megjelölés szükséges a végfogyasztók tájékoztatásának céljából, hogy a hűtőrác kompatibilis a felperes (az AUDI AG) által gyártott járművekkel. A Német Szövetségi Bíróság azonban nem követte az alperesi gondolatmenetet és azt állapította meg, hogy a szóban forgó megjelölés nem volt szükséges, illetve a megjelölés használata szembe megy a tisztességes ipari és kereskedelmi gyakorlattal. Továbbá a Német Szövetségi Bíróság szerint az alperes más eszközöket is használhatott volna a vásárlóközönség tájékoztatására: például „könnyen utalhatott volna erre az internetes eladási ajánlat szövegében, vagy a szállítólevél szövegében is, egyértelművé téve, hogy a hűtőrác alkalmas a felperes bizonyos járműmodelljeihez”. (Az ítélet 37. bekezdése.)

3. A FŐTANÁCSNOKI INDÍTVÁNY

A főtanácsnok az indítványa során igyekezett figyelemmel lenni a védjegyekre vonatkozó szabályozási keretrendszer koherens értelmezésére, illetve a releváns joggyakorlat felidézésére, aminek célja annak a megállapítása volt, hogy vajon milyen funkciót tölt be a hűtőrácson lévő rögzítőelem, illetve, hogy minek kell tekinteni a hűtőrácson lévő elem használatát.

3.1. A RÖGZÍTŐELEM TEKINTHETŐ MEGJELÖLÉSNEK?

A 2023. szeptember 21-én ismertetett főtanácsnoki indítványban a főtanácsnok (Laila Medina) a harmadik és negyedik kérdés ismertetése során arra a következtetésre jutott, hogy nem minősül az alperesi magatartás gazdasági tevékenység körében történő használatának az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikkének (2) és (3) bekezdések értelmezése alapján.⁷

A főtanácsnok az érvelésében hangsúlyozta, hogy a hűtőrácokon megjelenő „vázat”, amelynek a funkciója az, hogy a későbbiekben az AUDI emblémát beleillesszék megfelelő módon a hűtőrácra, nem tekintendő megjelölésnek, nem látja el a védjegy funkcióját. Hiszen a „[...] megjelölés fogalmának lényeges feltétele, hogy a megjelölés az általa megjelölt termékkel kapcsolatban megkülönböztethető és önálló jelleggel rendelkezzen. Más szóval, ahhoz, hogy megállapítható legyen, hogy valamely termék valamely eleme megjelölésként funkcionál, azt magától a terméktől független és megkülönböztethető elemként kell érzékelni.”⁸ Mivel a hűtőrácson megjelenő rögzítőelem csupán műszaki funkcióval rendelkezik, (nevezetesen az AUDI AG emblémájának beillesztése és rögzítése), éppen ezért az (EU) 2017/1001 rendelet 7. cikk (1) bekezdés e) pontjának második eleme érvényesül, miszerint nem részesülhet védjegyoltalomban az a megjelölés, amely az árunak olyan formájából vagy egyéb jellemzőjéből áll, amely a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges.

Ezenfelül a főtanácsnok rávilágított az érveiben arra is, hogy jelen ügyben egymással ütközhetnek a védjegyszabá-

4 A 2017/1001 14. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján az európai uniós védjegy jogosultja nem tilthat el más, harmadik személyt attól, hogy a gazdasági tevékenysége körében használja az európai uniós védjegyet, azért hogy a harmadik személy jelezze a szolgáltatása rendeltetését vagy így azonosítsa a szolgáltatását (például: „BMW-szerviz”).

5 C-334/22. sz. *Audi AG kontra GQ* ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 20. pontja.

6 A Német Szövetségi Bíróság az I ZR 61/18. ügyben 2019. március 7-én hozott ítélete.

7 Medina főtanácsnok a C-334/22. sz. *Audi AG kontra GQ* ügyben tett indítványának 46. pontja.

8 Medina főtanácsnok a C-334/22. sz. *Audi AG kontra GQ* ügyben tett indítványának 27. pontja.

lyozásban és a formatervezésiminta-oltalomban megjelenő különböző érdekek. Hiszen csak „olyan hűtőrác teszi lehetővé a jármű eredeti megjelenésének megismétlését, amelynek vájátát úgy alakították ki, hogy lehetővé tegye a gépjárműgyártó emblémájának az eredeti hűtőrácson tervezetthez hasonló beillesztését és rögzítését. Következésképpen a hűtőrác mint pótalkatrész csak akkor szolgálhat a gépjármű eredeti megjelenésének helyreállítására, ha az embléma elhelyezésére szolgáló hely hűen követi az eredeti hűtőrácson kialakított helyet.”⁹

Ehhez kapcsolódóan a főtanácsnok megvizsgálta, hogy vajon a hűtőrácson megjelenő rögzítőelem az átlagfogyasztók (akik forgalmazók voltak, hiszen az alperes csak számukra értékesített), ezt a megjelölést a termék származásaként, vagy műszaki funkció betöltésére hivatottnak tekintették. Indítványában megemlítt egy megjelent tanulmányt,¹⁰ amely a lengyel piacon kereskedelmi forgalomba hozott pótalkatrészekon megjelenő védjegyek megítélését vizsgálta. A tanulmány egyik elsődleges célja annak a feltárása volt, hogy a védjegy érzékelése bizonyos helyzetekben hogyan befolyásolja a minősítésről alkotott véleményt, a vásárlási hajlandóságot és az alkatrészek ajánlását a célközönség szempontjából. A tanulmány megállapította, hogy míg a hivatásos alkatrész-kereskedők felismerték, hogy a pótalkatrészek külső forrásból származnak, az autótulajdonosokhoz hasonló végfelhasználók valamivel nagyobb valószínűséggel tévedtek az alkatrészek eredetét illetően. A kutatás arra a következtetésre jutott, hogy ezen eredmények alapján feltételezhető, hogy a szakemberek az eredeti gyártó védjegyét inkább az áruk jellemzőinek leírásaként értelmezik, nem pedig az eredetük jelzésére.¹¹

A tanulmány alátámasztására a főtanácsnok az indítványában kitért arra, hogy az empirikus tanulmányban megjelenő következtetés összhangban van az Adam Opel ítélettel,¹² hiszen akkor az EUB kimondta, hogy a fogyasztók a játékautókon szereplő Opel védjegyet nem a termék származásaként szolgáló megjelölésként értelmezték, így a tanulmány szerint is a hűtőrácson megjelenő embléma rögzítésére szolgáló vájatot a fogyasztók többsége szintén nem a termék származásának jelzésére szolgáló megjelölésként értelmezte.

Végül érvelését azzal zárta a harmadik és a negyedik kérdést illetően a főtanácsnok, hogy valóban a formatervezésiminta-oltalomban megjelenő 6/2002/EK rendelet¹³ 110. cikkében foglalt „javítási záradék” intézményét¹⁴ nem lehet analóg módon alkalmazni az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikkével. Ellenben ezt a problémát a megjelölés szűk értelmezésével orvosolná, hiszen a „megjelölés” tág értelmezése következés-

képpen „[...] a hűtőrácoknak a gépjárművek eredeti megjelenésének helyreállítására irányuló javítása tekintetében a monopólium létrehozásának kedvezne, amely a gépjárműgyártóknak [...] előnyt” jelentene.¹⁵

3.2. VÉDJEGY VAGY TECHNIKAI ELEM? A MEGJELÖLÉS KORLÁTOZÁSÁNAK JOGI ALAPJAI

A főtanácsnok az indítványában kiemelte, hogy arra a kérdésre úgy fog válaszolni (ha az EUB eltér a harmadik és a negyedik kérdésre adott választól¹⁶), hogy a hűtőrácson megjelenő megjelölés gazdasági használatnak minősül, így elkövetve az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikk (2) bekezdésben megjelenő jogellenes védjegyhasználatot. De vajon lehet-e az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés c) pontját, mint kimentő okot alkalmazni, miszerint ez a megjelölés alkalmas, hogy jelezze az alperes szolgáltatásainak a rendeltetését és ennek a megjelölésnek a használata valóban szükséges ahhoz, hogy az alperes jelezze, hogy ő AUDI pótalkatrészeket gyárt?

A főtanácsnok a véleményében kiemelte, hogy az ügyben vitatott megjelölés nem alkalmas arra, hogy az árukat vagy szolgáltatásokat kizárólag az AUDI-hoz kössék, mivel a hűtőrácson megjelenő elem műszaki funkcióval bír, és nem használható referenciaként. Még ha a jelzésnek meg lenne is azon képessége, hogy esetleg utaljon a hűtőrác származására, nem felel meg az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk c) pontjának, mivel a végfogyasztók megfelelő tájékoztatását a védjegyhasználat biztosítja, aminek nem felel meg a hűtőrácson lévő megjelölés.

4. HŰTŐRÁCSOK KONTRA VÉDJEGYJOGOK: AZ EUB MEGOLDÁSI JAVASLATA

Az EUB a harmadik és a negyedik egyesített kérdések megválaszolását azzal kezdte, hogy felrótta a varsói regionális bíróságnak, hogy érdemes lett volna feltennie a kérdést, hogy a hűtőrácson megjelenő jelzés európai uniós védjegyként lajstromozható-e. Hiszen a védjegy arra szolgál, hogy garantálja a fogyasztók számára az áruk eredetét, ezért az EUB explicite kifejezi, hogy érdemes lenne a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségbe vonni az AUDI védjegy európai uniós védjegyként történő lajstromozásának megalapozottságát és e védjegyek az árujegyzékben szereplő áruk származásának megjelölésére való alkalmasságát.¹⁷

Mindemellett az EUB úgy pontosította a harmadik és a negyedik kérdéseket, hogy mivel az (EU) 2017/1001 rendelet nem tartalmaz a 6/2002/EK rendelet „javítási” záradékához

9 Medina főtanácsnok a C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben tett indítványának 32. pontja.

10 Anna TISCHNER, Katarzyna STASIUK: Spare Parts, Repairs, Trade Marks and Consumer Understanding. IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2023/54., 42.

11 Medina főtanácsnok a C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben tett indítványának 34–36. pontja.

12 C-48/05. sz. Adam Opel AG kontra Autec AG ügyben 2007. január 25-én hozott ítélet 24. pontja.

13 A Tanács 6/2002/EK rendelete (2001. december 12.) a közösségi formatervezési mintáról HL L 3., 2002.1.5., 1–24.

14 A javítási záradék arra szolgál, hogy nem részesülhet oltalomban az olyan lajstromozott formatervezési minta, amely összetett termék alkotóelemét képezi, és amelynek megjelenésétől az alkotóelem formatervezési mintája függ, és amit kizárólag az említett összetett termék eredeti megjelenésének helyreállítására irányuló javítás céljából hasznosítanak.

15 Medina főtanácsnok a C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben tett indítványának 44. pontja.

16 Medina főtanácsnok a C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben tett indítványának 47. pontja.

17 C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 21. pontja.

hasonló előírást, az (EU) 2017/1001 rendelet értelmében tilosnak tekinthető-e az, ha egy harmadik fél az EU-s védjeggyel rendelkező autógyártó engedélye nélkül importál vagy árusít olyan pótalkatrészeket, például hűtőrácsokat, amelyek a védjegy emblémájának rögzítésére készültek, és a védjeggyel azonos vagy hasonló elemet tartalmaznak, ha ezzel megsértik a védjegy valamely alapvető funkcióját.

Az átfogalmazást azért tarthatta szükségesnek az EUB, mert a valódi probléma abból fakad, hogy a 6/2002/EK rendelet 110. cikk (1) bekezdésében megjelenik az ún. „javítási záradék”, aminek a funkciója, hogy „lehetővé tegye a pótalkatrészgyártók számára azt, hogy azonos feltételek mellett működhessenek a piacon az eredeti alkatrészek gyártóival, az utóbbiak által érvényesíteni kívánt oltalom jellegétől függetlenül, lehetővé téve a pótalkatrészgyártók számára, hogy az eredeti alkatrészeket azok minden egyes – akár funkcionális, akár esztétikai – jellemzőjével együtt reprodukálni tudják”.¹⁸ Az ebből fakadó feszültségekre (így torzulhat a verseny, a fogyasztóknak kevesebb választási lehetősége van stb.) igyekezett felhívni a figyelmet a varsói regionális bíróság.

Mindazonáltal a Ford Motor Company végzésben¹⁹ az EUB kimondta, hogy analógia útján ezt a záradékot nem lehet a védjegyoltalom alatt árura alkalmazni, illetve, hogy az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikkében már megjelenik a torzulásmentes verseny biztosítása és az áruk szabad mozgásának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának célja.

Az EUB következőleg, a védjegy „használat” fogalmát vizsgálta meg. A „használat” fogalma nincs kimerítően meghatározva²⁰ az (EU) 2017/1001 rendeletben, de az ítélezési gyakorlatban a harmadik személyek aktív magatartásaként és a használatnak minősülő aktus közvetlen vagy közvetett meghatározásaként határozható meg.²¹ Mindemellett a használatnak nem magáncélra kell irányulnia, hanem gazdasági tevékenységként kell megnyilvánulnia.²² Az alperes az AUDI AG védjegyekkel ellátott pótalkatrészekre irányuló import- és kereskedelmi magatartása is az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikk (3) bekezdés b) és c) pontjaiban megjelenő esetkörbe tartozik, ugyanis az alperes gazdasági tevékenysége körében a megjelölést tartalmazó árut behozta (import) és eladásra felkínálta.

Az alperesi magatartás meghatározása után a következő esszenciális kérdés, hogy az alperes *hogyan* használta a véd-

jegyét? Az EUB megállapította, hogy az alperesi használat sértheti a védjegy valamely funkcióját vagy funkcióit. A védjegy alapvető funkciója nem csupán az, hogy „szavatolja a fogyasztók számára az általa megjelölt áruk vagy szolgáltatások származását, hanem annak egyéb funkciói is, mint például az ezen áruk vagy szolgáltatások minőségének szavatolása, vagy a kommunikációval, a befektetésekkel, illetve a reklámmal kapcsolatos funkciók”.²³ A származásmegállapító funkció továbbá egy biztosítékot „jelent arra, hogy a védjeggyel jelölt valamennyi árut vagy szolgáltatást azon egyetlen vállalkozás ellenőrzésével állították elő, illetve nyújtották, amely ezek minőségéért felel, mindezt annak érdekében, hogy a védjegy a torzulásmentes verseny rendszerében betölthesse alapvető szerepét”.²⁴

Az (EU) 2017/1001 rendelet 123. cikke alapján a nemzeti bíróságok kötelessége az európai uniós védjegy bitorlásával és érvényességével összefüggő jogvitákban eljárni. Ennek során az EUB három szempontot jelenített meg az ítéletében, ami támasztékot adhat a nemzeti bíróságnak annak eldöntéséhez, hogy vajon az alperesi védjegyhasználat sértette-e a védjegy alapvető funkcióját vagy funkcióit.

Először is a varsói regionális bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a jelen jogvitában az alperes által alkalmazott jelölés az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti „kettős azonosság” esete-e (azaz a megjelölés az európai uniós védjeggyel azonos).

Nemleges válasz esetén, az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett összetevészettség fennállását valamennyi releváns tényező figyelembevételével kell értékelnie a varsói regionális bíróságnak.

Ezenfelül, az EUB felhívta a figyelmet arra a tényre is, hogy az AUDI védjegye Lengyelországban széles körben ismert, és ha a varsói regionális bíróság úgy ítéli meg, hogy az AUDI AG védjegye jó hírnevet élvez és az alapos ok nélküli használat az alperes részéről sértene vagy tisztességtelenül kihasználná ezt a jó hírnevet, akkor a varsói regionális bíróság az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján az alperes számára megtilthatja a további jogellenes használatot. „Ebben az esetben e bíróságnak nem kell értékelnie az összetevészettség fennállását, mivel ebben az összefüggésben nincs jelentősége annak a ténynek, hogy az átlagfogyasztó nem eredetiként érzékeli a hűtőrácsokat.”²⁵

Az EUB az első kérdés megválaszolásában követte a főtanácsnok indítványát. Az ítélet indokolásában az EUB két esetkört vázolt fel. Az első eset, amikor a védjegyet arra használják, hogy jelezzék, hogy a pótalkatrészeket a védjegytulajdonos termékébe szánták beépíteni. Ebben az esetben a védjegytulajdonos nem tiltakozhat, kivéve, ha a védjegyhasználat az üzleti tisztesség követelményébe ütközik. Másodszor, amikor a védjegyet vagy egy hasonló/azonos jelet közvetlenül az alkatrésze helyeznek, viszont ebben az esetben már megtilthatja a védjegytulajdonos, hogy gazdasági tevékenység körében az e védjeggyel azonos vagy ahhoz az összetevészettségig hasonló megjelölést használjon. Az EUB úgy ítélte

18 C-500/14. sz. *Ford Motor Company kontra Wheeltrims srl* ügyben 2015. október 6-án hozott ítélet 28. pontja.

19 C-500/14. sz. *Ford Motor Company kontra Wheeltrims srl* ügyben 2015. október 6-án hozott ítélet.

20 C-228/03. sz. *The Gillette Company és Gillette Group Finland Oy kontra LA-Laboratories Ltd Oy* ügyben 2005. március 17-én hozott ítélet 28. pontja.

C-206/01. sz. *Arsenal Football Club plc kontra Matthew Reed* ügyben 2002. november 12-én hozott ítélet 38. pontja.

C-48/05. sz. *Adam Opel AG kontra Deutscher Verband der Spielwaren-Industrie eV* ügyben 2007. január 25-én hozott ítélet 16. pontja.

C-567/18. sz. *Coty Germany GmbH kontra Amazon Services Europe Sàrl és társai* ügyben 2020. április 2-án hozott ítélet 32. pontja.

21 C-129/17. sz. *Mitsubishi Shoji Kaisha Ltd és Mitsubishi Caterpillar Forklift Europe BV kontra Duma Forklifts NV és G.S. International BVBA* ügyben 2018. július 25-én hozott ítélet 38. pontja.

22 C-206/01. sz. *Arsenal Football Club plc kontra Matthew Reed* ügyben 2002. november 12-én hozott ítélet 40. pontja.

23 C-334/22. sz. *Audi AG kontra GQ* ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 31. pontja.

24 C-334/22. sz. *Audi AG kontra GQ* ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 35. pontja.

25 C-334/22. sz. *Audi AG kontra GQ* ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 48. pontja.

meg, hogy a jelen ügy a második esetkörbe tartozik, ezért a védjegytulajdonos jogosan tiltotta meg az ügy alperesének az AUDI védjegyét imitáló megjelölés használatát.

5. EGY ELMULASZTOTT LEHETŐSÉG A JAVÍTÁS SZÉLESEBB KÖRŰVÉ TÉTELÉBEN?

A főtanácsnok az indítványában és az EUB az ítéletében nem tért ki az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés b) pontjának²⁶ a lehetséges használatára, miszerint: „[...] az európai uniós védjegyoltalom alapján a jogosult nem tilthat el más, harmadik személyt attól, hogy gazdasági tevékenység körében használja [...] megkülönböztetésre nem alkalmas, illetve az áru vagy a szolgáltatás fajtájára, minőségére, mennyiségére, rendeltetésére, értékére, földrajzi eredetére, előállítási, illetve teljesítési idejére vagy egyéb jellemzőjére vonatkozó megjelölést vagy jelzést.”²⁷

Az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés b) pontjának alkalmazása lehetővé tette volna, hogy a főtanácsnok az indítványában nyomatékosabban jelezze azt, hogy a hűtőrácson lévő rögzítőelem csupán a termék karakterisztikája. Mindazonáltal, ez a kivétel csak akkor áll fent, ha a harmadik fél kizárólag tájékoztató célból használja a megjelölést, különösen a kínált áruk jellemzőinek leírására. A harmadik fél felelőssége, hogy a védjegyet kizárólag tájékoztató célokra használja, elkerülve minden megtévesztés kockázatát, és eleget tegyen a tisztességes kereskedelmi és ipari gyakorlatok követelményének.

Továbbá ezt a gondolatmenetet is alátámasztja a Gerolsteiner Brunnen²⁸ ügyben hozott EUB-ítélet, miszerint a védjegyjogosult védjegyéhez hasonló megjelölés harmadik személy által történő használata akkor is jogszerűnek tekinthető, ha az összetéveszthetőség veszélye fennáll, amennyiben az megfelel a tisztességes ipari és kereskedelmi gyakorlatnak. Éppen ezért, az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés b) pontja ebben az esetben is alkalmazható lett volna, mint az alperes kimentési lehetősége.

6. RATIO DECIDENDI

„Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdését és (3) bekezdésének a)–c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azon harmadik személy, aki az európai uniós védjeggyel rendelkező gépjárműgyártó engedélye nélkül importál és kínál eladásra olyan pótalkatrészeket, nevezetesen hűtőrácsokat e gépjárművekhez, amelyek az e védjegyet ábrázoló emblémának rögzítésére tervezett és az említett védjeggyel azonos vagy

ahhoz hasonló formájú elemet tartalmaznak, a gazdasági tevékenység körében oly módon használ egy megjelölést, amely sértetheti ugyanezen védjegy valamely funkcióját vagy funkcióit, amit a nemzeti bíróságnak kell megvizsgálnia.”²⁹

„A 2017/1001 irányelv 14. cikk (1) bekezdés c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy az európai uniós védjeggyel rendelkező gépjárműgyártó megtiltsa harmadik személynek, hogy gazdasági tevékenység körében az e védjeggyel azonos vagy ahhoz az összetéveszthetőségig hasonló megjelölést e gépjármű pótalkatrészei, nevezetesen hűtőrácsok tekintetében használja, amennyiben e megjelölés olyan hűtőrács elem formájából áll, amelyet az említett védjegyet ábrázoló embléma rögzítésére szántak, anélkül hogy e tekintetben jelentősége lenne annak, hogy létezik-e műszaki lehetőség ezen emblémának az említett hűtőrácsra anélkül történő rögzítésére, hogy azon elhelyeznék az említett megjelölést.”³⁰

7. VÉGLEG GYŐZTEK A GYÁRTÓK?

Az EUB – a főtanácsnoki indítvánnyal ellentétben – nem foglalt egyértelműen állást abban, hogy a hűtőrácson megjelenő megjelölés jogellenes védjegyhasználatnak minősül-e, csupán azt mondta ki, hogy a hűtőrácson lévő rögzítőelem nem használható referenciaként.

Meglátásom szerint az (EU) 2017/1001 rendelet 9. cikk (2) bekezdésében történő ingatag állásfoglalás és az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés b) pont alkalmazásának az elmulasztása jogbizonytalanságot eredményez az eredeti és a nem eredeti alkatrészek kereskedésének az ügyben, mert hiányzik egy jól átlátható, következetes kritériumrendszer, hogy milyen alkatrész bír referencia funkcióval, illetve hogyan kell jelezni azt a javító szervizeknek, hogy eredeti vagy nem eredeti alkatrészekkel dolgoznak, továbbá, hogy a pótalkatrészek elhelyezett védjegyek származásjelző funkcióval bírnak. Az EUB döntése afelé fogja terelni a független javítószervizeket, hogy inkább az eredeti gyártótól vásároljanak pótalkatrészeket és ne próbálkozzanak nem eredeti alkatrészek előállításával annak ellenére, hogy a 3D nyomtatás egyre elterjedtebbé vált. Így az ítélet egyik negatív hatása a verseny és az innováció csökkenésében lesz kimutatható az utópiaci folyamatokban.

Az általam bemutatott ítélet választ ad a bevezetésben feltejtett kérdésre, miszerint az iparjogvédelmi szabályok (jelen esetben a védjegyoltalmi szabályozás) beárnyékolja az r2r irányelv erőfeszítéseit a javítás hozzáférhetővé tétele érdekében. Bár valóban, a jelen cikkben elemzésre került ügy tárgya csekély jelentőségűnek tűnhet (hűtőrácson megjelenő AUDI emblémátartó), viszont annál fontosabb kérdéseket vet fel a javításhoz való jog és az iparjogvédelmi szabályok kapcsolatáról.

Ahogy az EUB megjegyezte a varsói regionális bíróságnak, hogy nem vizsgálta meg, hogy a hűtőrácson megjelenő rögzítőelem lajstromozható-e védjegyként, így ezt a kérdést ugyanúgy érdemes feltenni az európai uniós jogalkotónak,

26 Lukasz ZELECHOWSKI: ‘Non-Original Car Spare Parts and Trade Mark Infringement: Is There No Room for Referential Use? The AG Opinion in C-334/22 Audi. *Journal Of Intellectual Property Law and Practice*, 2023/18, 843–846.

27 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1001 rendelete az európai uniós védjegyről 14. cikk (1) bekezdés b) pont.

28 C-100/02. sz. Gerolsteiner Brunnen GmbH & Co. kontra Putsch GmbH ügyben 2004. január 7-én hozott ítélet.

29 C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 62. pont (1) bekezdése.

30 C-334/22. sz. Audi AG kontra GQ ügyben 2024. január 25-én hozott ítélet 62. pont (2) bekezdése.

hogy miért védjegyzethetők olyan megjelölések a pótalkatrészekben, melyeknek csak funkcionális szerepe van? Hiszen az (EU) 2017/1001 rendelet 59. cikk (1) bekezdés *b)* pontja alapján a rosszhiszemű lajstromozás esetén a védjegy feltétlenül törlése kerül. Így a jövőben egy ilyen irányba is elmozdulhat az európai uniós jogalkotás, hogy pótalkatrészeken elhelyezett megjelölés is rosszhiszemű védjegyzetésnek tekinthető.

A további, jövőbeli kutatásoknak is alapot adhat az a kérdés, hogy az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjainak az alkalmazását érdemes lehet akár a judikatúrának vagy az európai uniós jogalkotónak kibővítenie? Példának okáért, ha a védjegytalomban álló pótalkatrész nem vagy csak részben tudja betölteni a származásjelző funkciót, viszont esszenciális szerepet játszik egy adott dolog vagy szolgáltatás működtetésében, akkor jelenléte szükséges lehet a termék rendeltetési céljának jelzéséhez, így alkalmazható lenne az (EU) 2017/1001 rendelet 14. cikk (1) bekezdés

c) pontja. Illetve a pótalkatrészekben megjelenő védjegy valóban csak származásjelző jellemzőként értékelhető? Hiszen, ha a védjegy technikai jellegű funkciót tölt be – például szükséges egy másik autóalkatrész összeszerelésében –, akkor ebben az esetben a védjeggyel ellátott pótalkatrész a termék integritásának és működésének alapvető részévé válik: jelenléte kulcsfontosságú lehet más alkatrészek megfelelő összeszereléséhez vagy működéséhez. Ilyen módon a védjegy technikai és funkcionális jelentősége felülírhatja a hagyományos származási funkcióját.

Összességében a jelen ügy rávilágít olyan (az általam felvetett és más hasonló) kérdésekre és problémákra, amelyeknek a megoldása azt eredményezhetné, hogy az r2r irányelv által megalkotott, jogágakon átívelő eszközrendszer teljes hatékonysággal tudjon működni, így biztosítva az utópiacokon – a fogyasztók érdekében – az egészséges versenyt és nem utolsósorban az erőforrások felelős felhasználásával és újrahasznosításával egy zöldebb jövőt.

* * * Az Igazságügyi Minisztérium állásfoglalásai, jogértelmezései
az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozata értelmében kizárólag szakmai tájékoztatás érdekében készültek,
azoknak bíróságra vagy más hatóságra nézve nincs kötelező ereje. * * *